గౌ. ష్పో శ్మ న్యాయం ౧

మధ్యాహ్నం పండ్రెండుగంటలు దాటింది. రాజమహేంద్రవరం జైలు క్వారంటైను ఇన్‌ఛార్జి వార్డరు తాళాలు రిలీఫువార్డరుకప్పజెప్పి భోజనానికి చక్కాపోయాడు. ఆక్టింగు వార్డరు వెనకాల బ్లాకులో నెత్తిమీదిబుట్ట క్రిందపెట్టి చాపమీద శయనించేడు. కాలేకడుపుకు మండే బూడిదన్నట్లు తహతహలాడే ఆత్మారాముని కింత దేవతాపులుసూ ముద్దా నైవేద్యంచేసి వసారాలో తీరికగా కూచున్నాను. అట్టే ఏదో ఆలోచనలోపడ్డాను. ఇంతలో ఎవరో ఒక యువకుడు నా ఏకాంతాని కడ్డొచ్చాడు. నక్కుతూ నక్కుతూ వచ్చి 'దండం బాబయ్యా' అన్నాడు. అప్పట్లో నేనొక్కడనే రాజకీయఖైదీ నవటంచేత మామూలుఖైదీలు పని కల్పించుకొచ్చి ఏదో పిచ్చాపాటీ మాట్లాడి పోతూవుండడం మామూలే. అంచేత నా ఏకాంతానికి భంగం కలిగించిన ఆవ్యక్తి ఎందుకొచ్చేడో కనుక్కోవాలనే ఆలోచన నాకు తట్టనేలేదు. నాలుగైదు నిమిషాలదాకా నేను మాట్లాడలేదు.

అతనూ అల్లాగే దీనంగా కూచున్నాడు. "ఏమయ్యా, ఇల్లా వచ్చావు ?" అని నేనే పలకరించాను చివరికి. అతడు వంచిన తలెత్తలేదు. కండ్లవెంట అశ్రువులు రాలుతున్నాయి. ఆ స్వరూపం చూస్తే దైన్యత మూర్తీభవించినట్లుంది. ఆ మనిషి వయస్సు సుమారు 25 సంవత్సరాలుంటుంది. నల్లరూపైనా కళాకాంతులుగల మొఖం. బెంగచేత కంఖోలు దిగాలుపడున్నాడు. బెత్తెల్లాటి కళ్లు గుంటలట్టి ఉన్నాయి.

"ఎందుకబ్బాయీ అల్లా విచారిస్తున్నావు? నీ దేవూరు, సంగతేమిటి ?" అని నేను ఓదార్చేను. కాస్త దుఃఖం సంబాళించుకొని "బాబయ్యా, నా గొడవంతా చెపితే పెద్దపురాణం అంతుందండి. మీ దగ్గర కూకుండి ఊసాడుతుంటే వార్డరయ్యేమంటాడో నని గుండెలు పీచుపీచుమంటున్నాయి. కామందులు నాకో ఉపకారం చెయ్యాలి ?..."

కామందులనే మాట వినేసరికి నాకేమిటో అదోవిధమైన వెలపరం కలిగింది.

"అవును కాని, నీలాగే జైల్లోఉన్న నేను నీకేమి ఉపకారంచెయ్యగలను. కాకపోతే అయ్యో పాపం! అనగలనేమో!...అయినా సంగతేమిటో చెప్పు....."

"అంతేకాన బాబూ. ఈ యమధర్మరాజు పట్నంలో ఆమాత్రం మాటఆసరామాత్రం ఎవరు? తమరు నాకో సలహా చెప్పాలి. మీరు చదువుకున్నోళ్ళనీ మా కులమోళ్ళంటే మీ కభిమానమనీ ఎవటికొట్లో సావుకారు చెప్పేడు.

అప్పటినుంచీ మీతో మాటాడాలని పెయత్నం బాబూ. నేను చివిలుఖయిదీని. ఇక్కడికొచ్చి పదేడు రోజులైంది. మాది ఎంకటాపురం తాలూకా చిక్కినపాడు గ్రామం. నా పేరు చిక్కినపాటి ఈరడు. మాది పెద్దకులం. మాబాబు సుబ్బడు ఊరికి తలారండి. కులానికి పెద్ద. అతడు చచ్చిపోయి రెండేళ్ళయిుందండి. దాంతో మాకుటుంబం ఎల్తినిపడిపోయిం దండి. నేను గోచీపెట్టినకాడినుంచీ పెద్దమునిసబుగారి కమతం లోనే ఉన్నానండి. పెద్దమునిసబుకి మా బాబంటే ఎంతో అంత పాణం. మా బాబు సచ్చిపోయాక ఆ మారాజే అభి మానముంచుకొని నన్నొక కంట కనిపెడుతూ వచ్చాడు బాబయ్యా. ఆ మారాజే ఏడ్నర్థంకింద నాకు పెళ్ళిచేసేడండి. పెళ్ళికి నాఎల్లికి రెండుకాసుల పట్టెడ సదివించాడు బాబయ్యా. మారాజు, మహారాజు, ఎల్లి కాపురానికొచ్చాక మారాజుతో మనవిచేసుకుంటే పుట్టిపందుము గింజలు, చాపు, చీరె, నలభై రూపాయలు జీతం చేసేడండి. మా కర్మంకొద్దీ అల్లాంటి జాలిగుండె మారాజు అర్థంతరంగా స్వర్గానికెళ్ళిపోయాడండి. దాంతో బాబయ్యా! మాపాపం బద్దలై పోయింది. చిన్న మునిసీబుకు పెత్తనంవచ్చింది. ఊరుఊరంతా గొల్లుమని పోయారు. పాలికాపోళ్ళకి బత్తేలివ్వడు. బాకీదార్లను బావు రనిపిస్తున్నాడు. నాదారోళ్ళ నసలే మెసలనియ్యడు బాబయ్యా. మారాజు పెద్దమునిసీబు గర్భవాసా న్నెల్లా పుట్టాడోకాని జాలేటో ఎరగడయ్యా. పైగా చెయివాటుతనంకూడాను.

చెపితే ఇన్వారంగా ఉంటుంది కాని. పెద్ద మునిసీబు పోయి నప్పటినుంచి ఊరు ఊరందరి ఉసురోసుకుంటున్నాడు. . .”

“అసలు సంగతేమిటో చెప్పు” అని నేను తొందర పెట్టేను.

“అదేనండి బాబయ్యా. చిన్న మునిసీబు నన్ని యమ లోకంలో పారేయించాడండి. పెద్దమునిసీబు సల్లంగున్న రోజుల్లో మాబాబు మాచెల్లమ్మ పెళ్ళికి ఇరవై రూపాయ లప్పుతీసుకున్నాడు. ఇక నాలుగు నెల్లకి సచ్చిపోతాడనగా అప్పంటే ఆడింట్లో కుక్కయి పుట్టాలని, పదిరూపాయలట్టికెళ్ళి చేతులోపెట్టి ఇక నిచ్చుకోలేను బాబయ్యా అన్నాడు. అదే పోనీరా అన్నాడు పెద్దమునిసీబు. అప్పు తీరిపోయిందిగదా అని ఎంతో అంత సంతోషించాం బాబూ. చిన్నమునిసీబు పెత్తనంవచ్చింది. మళ్ళీ మా కొంప మునిగిందండి. మూడే ళ్ళయినాక పాత కాగితం బయటపెట్టి అదేటో కాని వడ్డీకివడ్డీ కట్టి మొత్తం ఏభై రూపాయలు పైచిలుకు బాకీ తేల్చేడండి. బాబయ్యా నాకే గొడవ తెలవదు. కరుణించమని కాళ్ళ మీదపడ్తే మునిసీబుకు కరుణలేకపోయింది. కోర్టులో దావాచేసి డిక్రీపొందేడండి. సావుకా రెంకటప్పయ్యదగ్గిర పెళ్ళినాడు పెద్దమునిసీబు చదివించిన పట్టెడ తాకట్టెట్టి ఎల్లి ముప్పయిరూపాయలు అర్ధణావడ్డీకి తెచ్చి మునిసీబు దోసిట్లో పోసింది. అదీ పుచ్చుకుని, బాబయ్యా! నన్ని జైల్లో పెట్టించా డండి. . .”

ఒక్కసారి ఆ దీనుడిహృదయం పగిలిపోయినట్లయింది. ఏడుపు ఆగింది కాదు. ఏదో చెప్పబోతాడు కాని మాట రావడం లేదు. అయిదునిమిషాలదాకా అలాగే ఉన్నాడు. నాకు అతన్నేమీ అడ్డుపెట్టడం యిష్టంలేకపోయింది. ఆఖరుకు—

"అబ్బాయీ, ఈకథంతా వింటే ఇది డబ్బుకాపీనం కొద్దీ చేసిన పనిలా కనుపించడంలేదు. ఇదేదో కావేషంమీద జరిగిన పనిలా కనపిస్తుంది. ఏమంటావు?" అన్నాను.

ఆ యువకుడు దుఃఖాన్ని సంబాళించుకొని ఇల్లా అన్నాడు.

"అవును బాబయ్యా! యీ పుట్టిములక్కంతకీ కారణం ఎల్లి. మాఎల్లి సత్తెకాలపు మనిషి. అందరిలాంటిది కాదు బాబయ్యా. నామాటే దానిమాటండి, దానిమాటే నాదండి. నామనసే దానిమనసు, దానిమనసే నామనస్సండి. మాకాపురం చూచి యిరుగు పొరుగోళ్ళంతా చిలకా గోరింకా అని సంబరపడుతుంటారండి. బాబయ్యా చిన్నమునిసీబు మా కాపురంలో బొగ్గులోసేడండి. మాయదారి బొమ్మదేవుడు మమ్మల్ని చూచి ఓర్వలేకపోయాడండి. మా కర్మం కాకపోతే ఏలకు ఏలు కరుసుచేసి తెచ్చుకున్న ముక్కారుముద్దుల ఆడోళ్ళు కొంపలో రంభల్లాగుంటే చిన్నమునిసీబుకి మాఎల్లిమీద కన్నెందుకు పడాలి బాబూ! అదీ మాకరమమే!" అంటూ మొఖంమీద చేతులెట్టుకుని ఏడ్చేడు వీరయ్య.

"వీరయ్యా ఏడవకు, ఏంలాభం ? మీ ఎల్లమ్మను మునసబు ఏమన్నా చేశాడా ఏటిటి ?"

"అవునండి మారాజా. ఒకరోజున ఎల్లీ నేనూ దచ్చిణ పొలంకాడ కాపు పడుకున్నామండి. చిన్నమునిసీబు జాము రేతిరికాడొచ్చి తూరుపుపొలంలోఉన్న సుబ్బిగాడిని తీసుకు రమ్మనమని పంపేడండి. నేనల్లాగెళ్ళేసరికి ఎల్లితో సరసాలా రంభించాడండి. అదెన్నినీతులు చెప్పినా ఇనిపించుకోక దగ్గర కొచ్చేతలికి "ఈరయ్యబావ చంపేత్తాడు సుమా" అని బెద రించి విదిలించుకొని పారిపోయిందండి. నేను సుబ్బిగాడికోసం వెతికి వెతికి వచ్చేతలికి అక్కడ ఎల్లీ లేదు, మునిసబూలేడు. నా కేటో భయమేసి ఇంటి కెల్లేతలికి ఎల్లి ఏడుత్తూ తొంగుంది. ఏటి సంగతనడిగేతలికి ఎల్లి బావురుమంది. కూసేపటికి సంగతంతా యినిపించింది. మునిసీబు యెడుతూ యెడుతూ "వీరయ్య సంగతి కనుక్కుంటాలే. నాలుగు రోజుల్లో ఈతడ్ని ఇక్కడెక్కడా లేకుండా చేస్తాను. అప్పుడెక్కడి కెడతావో చూస్తానుకాదూ" అన్నాడుట. ఆ కబురుతో ఎల్లి గుండెల్లో రాయడిపోయింది. "బావా నీపాణ మెక్కడ తీస్తాడో గందా" అని బావురని ఏడ్చింది. దాని కాకబు రికబురు చెప్పి ఊరుకుండబెట్టేతలికి నా తాతల్దిగొచ్చారు. మునిసీబు బాకీ ఎల్లాగో పారేసి మరొకళ్లదగ్గర నౌఖరీచేద్దామంటే ఎక్కడా ఎర్రిపేగాని అప్పుట్టలేదు. అతగాడేడిపించిన ఏడిపింపుకి ఒహా ప్పుడు కొడవల్చుచ్చుకు పీకె ముంజికాయలా తెగేద్దామని

పించింది. కాని మారాజు పెద్దమునిసీబు కళ్లల్లో మెదిలేతలికి 'ఛీ' అనిపించి ఊరుకున్నాను..........బాబయ్యా, ఇంతకీ నా ఎల్లిసల్లంగుండాలిగందా! ఆ వెంకటేశ్వరసామివారి దయ. చిన్న మునిసీబు నా ఎల్లి నేంచేత్తాడోగందా! ఊరడ్ని జైలు కంపేత్తే, ఎల్లికి బువ్వలేకుండా చేసి సాధీనంచేసుకోవచ్చునని ఎత్తెత్తాడు బాబయ్యా.......... ఎదవ....... అయితే పన్నెం మహాపాయులు పైచిలుకే జైల్లోపెట్టించడానికి రూల్సు న్నాయా బాబూ ?"

"ఓయిపిచ్చివాడా! రాజుతలుచుకుంటే దెబ్బలకొక్కొదవా? డబ్బున్నవాళ్లు కక్షవహిస్తే రూల్సుకు లోటేమిటి? అవి ఎల్లా పడితే అలాగే సాగుతాయి. తిరుగుతాయి"."నాయన గారూ నన్ని యమలోకంలోంచి బయటపడేసేమార్గం చెప్పాలి. ఎల్లిని తలుసుకుంటే కంటికి కునుకులేదు. గంజి తాగుదా మంటే ఇసంలాగుంది బాబూ. సదూకున్నోళ్ళకి దీనికిటుకు లన్నీ తెలుస్తాయంటారు. బాబయ్యా, బతికి బాగుంటే నా ఎల్లీ నేనూ మీ రుణం తీరుసుకుంటాము..............బాబూ మన దేవుడు ? ...."

ఇలా అంటూండగానే టంగున గంటకొట్టేరు. తాళాలు గణగణలాడేయి. తాళాలచప్పుడు వినబడేసరికి వీరయ్య అమాంతంగా లేచి పరుగెత్తుకెళ్ళిపోయాడు.

* * * * *

వీరయ్య వృత్తాంతం విన్నాక అవ్వేళ నాకు మనస్సు మనసులో లేదు. ధనికులైనవాళ్ళు తమ స్వప్రయోజనం కోసం చట్టాల నెల్లా మడదీసి లుంగచుడతారా అని ఆలోచించేసరికి ఒళ్ళంతా చీమలు పాకినట్లయిపోయింది. పన్నెండు రూపాయల పైచిల్లరకు మనుష్యుని స్వేచ్ఛను లాగేసే చట్టం, దాన్నమలుజరిపిన మనుష్యుల అమానుషత్వం తలుచుకుంటే రోతపుట్టింది. దీనుడైన వీరయ్యకేమైనా సాయం చేయగలనేమోనని ఎంత ఆలోచించినా ఏమీ మార్గం కనపడలేదు. ఆ రాత్రంతా ఆదీనుడిస్వరూపం కళ్ళకు కట్టినట్టే ఉంది. మరునాడు 12 గంటల బండిమీద నన్ను రాయవెల్లూరు జైలుకు కమానెత్తేరు. వెళ్ళేటప్పుడు వీరయ్య కనపడతాడేమోనని చూచాను కాని లాభంలేకపోయింది.

ఆవేళ రైల్లో వెడుతుంటే నన్నుంచినబండిల్లోనే చిన్నప్పుడు నాతో చదువుకొన్న మిత్రుడొకడెక్కాడు. అతనేదో తెల్లదొరలకంపెనీలో రెండొందల రూపాయల ఉద్యోగం చేస్తున్నాడు. అతను నన్ను పరామర్శించి ఏమన్నా కావాలా అని అడిగేడు. నేను ఖైదీననీ, ఏమీ పుచ్చుకోకూడదనీ చెప్పేను. సరిగ్గా ఆసమయానికి వీరయ్యసంగతి జ్ఞాపకానికొచ్చి ఆ గాథంతా అతనికిచెప్పి ఏలాగైనా వీరయ్య విడుదలయ్యేటట్లు సాయంచెయ్యమన్నాను. అల్లాగేనని ఆ మిత్రుడు నిడదవోలులో దిగిపోయాడు. దానితో నాకు కొంత శాంతి కలిగింది. అంతవరదాకా వీరయ్యవృత్తాంతం, అతని దీన

స్వరూపం, జ్ఞాపకానికొచ్చేవి. ధనికుల దౌర్జన్యం తలుచుకొని ముందు పళ్ళుకొరికినా నిస్సహాయత్వంవల్ల లోకమింతేనను కొని చప్పరించేసి సర్దుకొనేవాడిని. కాలక్రమేణ వీరయ్యా సంగతి నా జ్ఞాపకంలోంచి తప్పిపోయింది.

*　　*　　*　　*

రెండు సంవత్సరాల అనంతరం ఆజైలునుంచి ఈ జైలుకు, ఈ జైలునుంచి ఆ జైలుకు తిరిగి, కోయంబత్తూరు చేరుకొన్నాను. అక్కడ నన్ను ఒకమూలబ్లాకులో ఒంటరిగా ఉంచేరు. ఆబ్లాకులో రెండుపెద్ద రావిచెట్లున్నాయి. ఆ రావి చెట్లక్రింద పదేనురోజుల కొకసారి ఖయిదీలసభ జరుగుతుంది. ఒకరోజు ఆదివారం మధ్యాహ్నం సభ మావేశమైంది. ఒక ముసలాయన అరవతెలుగులో కామక్రోధాల్ని గురించి ఉప న్యాసం బనాయిస్తున్నాడు. మంచినీళ్ళకొళ్ళాయి దగ్గర నేను నిలబడి అరవ తెనుగువింటూ ఆనందిస్తున్నా. అక్కడ దగ్గరే ఒకమనిషి తలవంచుకుని కన్నీరు కారుస్తున్నాడు. ఏమిటా ఇతనిల్లా ఏడుస్తాడని నేను దగ్గర కెళ్ళి పలుకరించాను. అతను తలెత్తి చూచాడు. చూచీ చూడడంతోనే ఆమనిషి నెక్కడో చూచినట్లు నాకు స్ఫురించింది. ఎక్కడా అని ఆలోచన ప్రారం భించేసరికి ఛటుక్కున లేచి నిలబడి అతడు "బాబయ్యా దండాలు...ఎన్నాళ్ళ కెన్నాళ్ళకు! నేను వీరన్ని బాబూ" అని రెండుచేతులూ పట్టుకున్నాడు. నేను ఆశ్చర్యంతో అల్లాగే నిలబడిపోయాను. వీరయ్యా కండ్లవెంట బొటబొటా కన్నీటి

బిందువులు రాలేయి. నాకు వీరయ్యకథంతా జ్ఞాపకానికొచ్చింది. ఆనాడు రాజమండ్రిజైలులో ఒక్కసారే మామూలు బట్టలు కట్టుకున్నప్పుడు అతగాడిని చూచేను. యీ రోజున మట్టిలాగు, కోతిటోపి పెట్టుకుని కనబడేసరికి పోల్చలేక పోయాను. మేమిద్దరం ఆస్థితిలో ఎంతసేపున్నామో చెప్ప లేను. కాని సభముగిసింది. కుశలప్రశ్న వేసుకుంటుంటే ఖైదీలు చుట్టూ చేరేరు. వార్డరొచ్చి 'ఫైల్ ఫైల్' అంటున్నాడు. మెల్లగా ఆ వార్డరుతో వీరయ్య మావూరువాడేనని అతని క్షేమసమాచారాలు తెలుసుకోడానికి కాస్సేపు వదలిపెట్టమని చెప్పేను. "పైవాళ్ళు చూస్తే మాటొస్తుందండీ" అంటూ నే పైకిచక్కాపోయాడు.

నేను వీరయ్యను చెట్టుక్రిందకూర్చోపెట్టి-

"ఏమిటి వీరయ్యా ఇల్లావచ్చావేమిటి?" అన్నాను.

"ఏం చెప్పను బాబూ? మీరు చేసిన ఉపకారం నా కప కారమైంది."

"నేను నీకు చేసిన ఉపకారమేముందీ?"

"ఉపకారం కాదూ బాబయ్యా! మీరు వెళ్ళిన వారం రోజుల్లో నాకు విడుదలైంది. ఎల్లి డబ్బు కట్టేసింది కామో ననుకున్నాను. కాని నేను తీరా ఊరెళ్ళి తెలుసుకుండేటలికి వెంకటాపురం పీడరుగారు యిడుదలచేయించారనీ, ఆరి కెవరో మీ స్నేహితులు కబురుచెప్పేరనీ తెల్సింది. అప్పట్లో మీపాదాలకి మొక్కుకున్నాం బాబయ్యా. మాఎల్లి మీకెన్నో

దండాలుపెట్టింది. మీ దేవుర్లో ఎవరో తెలుసుకోలేదని ఎల్లి నన్ను చీవాట్లెట్టింది......"

అప్పటికి వెల్లూరు వస్తుంటే కనబడ్డమిత్రుడితో నేనీ విషయం చెప్పినసంగతి జ్ఞాపకానికొచ్చి అత నింతపని చేసినం దుకు చాలా సంతోషపడ్డాను.

"అయితే వీరయ్యా! మళ్ళీ ఇల్లా ఎందుకొచ్చేవోయి" అని అడిగాను.

"అదేబాబు గొప్పోళ్ళ మహిమ. చివిల్లోంచి బయట పడేతలికి మరింత కొంపమీదకొచ్చింది. చిన్నమునిసీబుకి ఎల్లిమీంద బెమపోలేదండి. నేనుజైల్లో ఉన్నప్పుడు ఎల్లితో సరాగాలాడితే అది పొమ్మందంట. అతగాడిబాధపడలేక అది పుట్టింటి కెళ్ళిపోయిందండి. నేనొచ్చాక కొద్దిరోజులకి కనుచీక టేల ఎల్లి గుడిసెలో కూడొండుతుంటే చిన్నమునిసీ బెల్లి యేసా లారంభించాడండి. నేను చొప్పమోపెత్తుకొచ్చేతలికి అప్పుడే మునిసీబు దురమార్గానికి సిద్ధమవుతున్నాడు. ఆతలికి నావళ్ళు మండిపోయింది బాబయ్యా. ఎల్లి 'ఈరయ్యబావో' యని మీదపడిందండి. మరింక కోపంఆగలేదుబాబూ, చేతిలో వున్న కొడవలితో బుజంమీద ఒక్కపెట్టేసేతలికి మునిసీబు నేలకు పికాలైపోయాడు. రక్తం వరదలైపోయింది. తర్వా తేం జరిగిందో నాకు తెలవదు. మర్నాడు పొద్దున్న నన్ను అరెస్టుచేసి కొట్లోపెట్టేరు. చిన్నమునిసీబుకు పాణంపోలేదు కాని బాబయ్యా, చెయి తెగిపోయిందండి. కొన్నాళ్ళయ్యాక ఏలూరు

జడ్జీకోరుటులో కేసుజరిగిందండి. జడ్జీగారిదగ్గ రున్న దున్నట్లు చెప్పేశాను బాబయ్యా! ప్లీడర్లేవో అబద్ధాలు చెప్పమన్నారుగాని మనసొప్పలేదు. చిన్నమునిసీబు వెయ్యి రూపాయలు ఖర్చుపెట్టి ప్లీడర్లకెట్టేడండి. చివరికి పదేళ్ళ శిక్షేశారండి నాకు. నాపెళ్ళాన్ని రక్షించుకోడానికి నేనడ్డొడితే నాకు పదేళ్ళు శిక్షేయడం ఏమిన్యాయం అని కోర్టువారి నడిగేను. పోలీసులొచ్చి నోరునొక్కేశారు. బాబయ్యా నాపెళ్ళాన్ని దుర్మార్గంచేసిన మునిసీబుకేమీ శిక్షలేదు కాని బీదోడిని కనుక నాకు పదేళ్ళనరకమా? ఏంన్యాయం బాబిది? డబ్బుందిగదా అని ప్లీడర్లూ ఆరిపక్షమే, పోలీసులారిపక్షమే. మా కరమ మింతే కాబోలు.

"చివరికి శిక్షేసి రాజమండ్రినుంచి ఈ ఊరు తీసుకొచ్చేరండి. ఇక్కడ ఫాక్టరీలో చచ్చేటట్లు చాకిరీచేస్తే ఎగటాచ్చే పులుసన్నం పెడ్తున్నారు. మారాజులు మీరెల్లా గడిపేరో కాని, బాబయ్యా. ఎల్లేమయిందో తెలవడంలేదు. శిక్షచెప్పిన రోజున నా నేడుపుమూసి కోరుటు కోరుటంతా ఏడ్పించండి. కాని ఆలించే పెభువులెవరు బాబూ? బాబయ్యా మీవిడుదలెన్నాళ్ళుందండీ? మీకు విడుదలైతే ఎల్లి సంగతి కనుక్కుంటారని ఆశండి బాబూ......మరి..." అంటూ ఇంకా చెప్పబోయాడు వీరయ్య. భోజనంబిగులు . బుఁయ్యిమంది. వార్డరు 'ఫైల్' అన్నాడు. వీరయ్య వెళ్ళవేక వెళ్ళలేక వెళ్ళిపోయాడు. మళ్ళీ నా కత చెప్పడూ కనబడేలేదు.

♦ ♦ ♦ ♦ ♦

నా విడుదలైనతర్వాత వెంకటాపురం ప్రాంతాల్లో ఈ కేసుసంగతి విచారించగా వీరయ్య చెప్పిన గాథంతా నిజమే. ఎల్లమ్మ వీరయ్య నొదిలిపెట్టిఉండలేకో, పొట్టగడవకో, మనసుబాధ పడలేకో ఆత్మహత్య చేసుకుందట. నాటికీ నేటికీ ధనికులైనవాళ్ళు బీదల తగూల్లో పిలవకపోయినా కలుగచేసికొని న్యాయం చెప్పబోతూంటే నాకు వీరయ్య వృత్తాంతం జ్ఞాపకంవస్తూఉంటుంది. అల్లాంటప్పుడు "గొప్పోళ్ళన్యాయం ఇంతేకామోసు" అన్న అతని ముక్కలు నాచెవుల్లో ప్రతిధ్వనిస్తూ వుంటాయి.

♦ ♦ ♦ ♦

వీరయ్యలాంటివాళ్ళకు నిజమైనన్యాయం కలిగించడమే మన ప్రభ.

[ఇది కేవలం కల్పితంకాదు. కథావస్తువు చాలవరకు నిజం. పేర్లు మాత్రం కల్పితములు]